

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „**KOROŠKI SLOVENEK**“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Politično in gospodarsko društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrletno: 1 S 50 g; letoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25.—; letoletno: Din. 100.—

Španija — svarilo!

Pogledi vsega sveta so te tedne uprti na jugozahodni konec Evrope, na Španijo, državo za Pireneji. Tam se odigrava pretresljiva žaloigra bratomornega boja, menda že peta v zadnjem dvajsetletju. Listi polnijo stolpce s poročili o njenih grozodejstvih: kupi mrličev zavirajo na cestah promet, po mnogih mestih nosijo glave usmrčenih menihov v zasmeih duhovništva, nad 20.000 mrtvih mož in žena že štejejo, po nekaterih mestih so uničili zadnje cerkve, boji se vršijo z nedopovedljivo srditostjo. Ob vsej tej grozoti in strahoti na španski zemlji se mora zamisliti sleherni človek, ki ima le količkaj pameti za to, da misli. Kajti vse to se godi na takozvanem prosvitljenem kontinentu sveta, v Evropi, in na onem koščku evropske zemlje, koder je še nedavno živelo zavedno katoliško in narodno ljudstvo, ki je dalo svetu može-svetnike, može-umetnike in može-proroke. Med zadnjimi slavnega državnika Donoso Cortesa, ki je pred osemdesetletjem svareče povzdignil svoj glas proti verski nedoslednosti, kulturni plitvosti in politični reakcionarnosti in svarilom dodal proroške besede o predstoječem razpadu španske monarhije in gnile evropske demokracije. Bolj kot nekdanji s svojimi učenimi spisi o škodljivosti liberalizma in nevarnosti socializma govori slavni Španec danes po svoji krvaveči in trpeči domovini.

Španija je kos Evrope in deli njen gospodarski in družabni red oziroma nered. Vidnejši je bil v njej nered, zato sledi danes prva nujnemu razvoju. Špansko zemljo so si delili maloštevilni veliki posestniki, v industriji in trgovini so paševali izključno podjetniki, kmetje se niso brigali za prošnje in pobude svojih voditeljev, delavci in najemniki pa so trpeli bedo in pomanjkanje dotlej, da so se jim njihove pesti skrčile k usodnemu udarcu. Zadnji monarh Alfonz bojda ni videl neznošnjih prilik v svoji domovini ali jim ni vedel rešitve, ljudstvo ga je pred dobrim desetletjem odslovilo in si zavladalo v republiki. Sledilo je do danes nič manj ko 17 vlad, a nobena vlada ni znala dati deželi ničesar pozitivnega. Gospodarske preosnove so se zavlačevale, reakcionarnost in malomarnost sta gospodovali naprej. Katoliška akcija — morda nikjer drugod ni bila njena potreba tako očitna — ni zamogla ob brezbriznosti ljudstva in duhovništva pronikniti v maso. Katoliška politična stranka si s svojim voditeljem Gil Roblesom ni zamogla osvojiti v parlamentu potrebne večine in je bila vezana na kompromise z drugimi strankami. Tako je prišlo, kar je moralo priti. Oblasti v državi so se končno polastili socialisti in komunisti. Dočim so prvi še v zadnje tedne oklevali z radikalno izvedbo svojega programa, so jih prehiteli komunisti in se polastili državnega aparata. Javno so proglasili načelo nasilja in brezobzirnosti, zavratno umorjen je padel vodja španskih monarhistov, po načrtu bi mu morali slediti še drugi vodje desničarskih strank — tedaj je prišlo do najsilnejše meščanske vojne v španski zgodovini, do vojne, ki jo doživljamo danes.

Špansko meščanstvo se brani s skrajnimi sredstvi pred komunizmom. Upor je započel general Franco na čelu kolonijalnih čet v španskem Maroku, s svojo vojsko je zasedel obrežne dežele in pritiskal v osrčje države, proti Madridu. Na svoji strani ima del španske redne vojske in mornarice, ima špansko meščanstvo in plemstvo, proti sebi pa špansko najemništvo, delavstvo in temno vrstvo prevratnih elementov. Med zadnjimi so sovjeti, ki so prihiteli ogroženi vladi na pomoč s propagando in gmotno silo. Izid bojov je do danes negotov. Bodisi tak ali tak, vzroki žalostnega bratomornega boja ostanejo in bodo zgovoren opomin na vso ostalo Evropo in ves svet. Bodoča komunistična ali fašistična Španija bo s

svojim nadaljnim razvojem pričala, da svet ne pride do miru in blagostanja dotlej, da ne počiva v roki božje pravice in ljubezni.

Kar se danes godi v Španiji, se zna jutri že zgoditi v Franciji in pojutrišnjem v vseh ostalih evropskih in izvenevropskih državah. V svetu je danes že tako: nad vsemi političnimi in družabnimi nazori, nad vsemi mednarodnimi blokmi in zvezami, nad vsemi režimi fašističnega, demokratičnega ali komunističnega kova stoji in zapoveduje največja mednarodna sila: beda! Koder v svetu ob pomanjkanju in stiski malih ljudi vedo skomigniti samo z ramami, češ ni je pomoči v tej krizi, koder so poleg lačnih in nagih še vedno nasičeni in lepo oblečeni, povsod tam se mora z vso nujnostjo in doslednostjo ponoviti strašna igra z ognjem in mečem. Po njej šele, ki je običajno ne samo kazen gledalcem, marveč tudi prirediteljem, se zamore izravnati krivica brezsrčnosti in nasilja in dati prostora ljubezni in pravici.

Nad svetom in njega težkimi prilikami trepe-

tajo danes proseče besede sv. očeta: Dajte malim družinam življenja, popravite krivico gospodarskega zaslužjevanja in razlašanja po velekapitalu, iščite npravnega preroda vaših duš! In že smemo dostaviti: strašna je kazen za še nadaljno brezbriznost, neodločnost in bojzljivost pri pomoči bednim, raztrganim, zaslužjenim!

Krvaveča in trpeča Španija uč! Kmalu morda ji sledijo druge z še bolj usiljivo besedo in prošnjo. Ali se bo ob vsem tem svet vrтел še naprej z isto malomarnostjo in kazal samo neko pomilovanje za nesrečnimi žrtvami, porušenimi cerkvami, uničenim narodnim bogastvom? Ali se bo še naprej delil po svojih malih simpatijah in sovražnostih? Potem so zanj Španija in pred njo Rusija in Mehika zaman trpele in krvavele. — Tudi na tvoji zemlji, slovensko-koroško ljudstvo, bo nekoč odjeknil usodni udarec svetovne zgodovine. Bodi nanj pripravljen bolj od ubogega, španskega ljudstva, ki mora v trpljenju popravljati, kar je v brezbrizju zamudilo.

Miru iz zavesti pravice!

Poletni meseci pomenijo v političnem življenju običajno odmor. Pregled položaja po državah in še posebej v naši državi pa priča, da živimo v izredni dobi. Vroči julij je prinesel naši državi dva izredna dogodka: sporazum Avstrije z Nemčijo in sledečo obsežno pomilostitev političnih kaznjencev. Dogodka sta zgovoren dokaz za to, da stremi zvezna vlada kanclerja dr. Schuschnigga smotrno za cilj, ki si ga je država zastavila pred dvema leti. Tudi neprijatelj Avstrije mora priznati doslednost njenega notranjega razvoja.

Ob drugi obletnici dr. Dollfusove smrti je naslovil kancler dr. Schuschnigg sledeče globokopomembne besede na Avstrijce brez razlike: „V uri spomina na pokojnega kanclerja vihrajó žalne zastave s streh in žarijo svečke z lišnih oken. Ta spomin velja miru, ki ga je pokojni kancler hotel in še umirajoč oznanjal. Tudi mi hočemo miru v njegovem duhu in v njegovem znamenju za vse, ki najdejo k Avstriji. Hočemo miru, ki je porojen iz moči, iz zavesti pravice, iz zavesti, da nismo voljni se niti za ped odmakniti s poti, katero hodimo. Naj bi razumeli in cenili ta mir v spominu na pokojnega voditelja vsi! Njegov duh naj nas spremlja in njegov spomin blagoslavlja, naj ostane njegova slika vsikdar v srcu Avstrije!“

Istočasno je z uradne strani izišlo svarilo na one, ki menijo, da jim 11. julij (dan sporazuma med Avstrijo in Nemčijo) dovoljuje njihovo nepostavno propagando za priključitev in

izenačenje Avstrije: „Tako tolmačenje nemško-avstrijskega sporazuma stoji v protislovju z osnovno njegovo mislijo. Vsakoršna propaganda za priključitev ostane v državi prepovedana, vsako narodno-socialistično delovanje je v Avstriji pod kaznijo zabranjeno. Državna oblast ne bo v nobenem slučaju dovoljevala zlorabe obsežne pomilostitve in bo postopala proti vsakomur, ki bo nanjo odgovarjal s protidržavnimi dejanji in zahrbtnim hujskanjem. Zvezna vlada ima trdno voljo, da vodi delo za notranje pomirjenje do dobrega konca...“

Bolj kot drugod je potrebno notranje pomirjenje v naši deželi. Mi koroški Slovenci smo usmerili vse naše delo na mir in sporazum, ki izhaja iz pravice. Priznamo in računamo z dejstvom, da pomeni pomirjenje iz pravice za našo deželo težko in bolešno operacijo. Vendar je na času, če naj sledi dežela razvoju v ostali državi. Koroški Nemci se morajo končno preboriti skozi stare predsodke in ovire do velike, nemški kulturi odgovarjajoče besede: Kot za koroške Nemce je tudi za koroške Slovence brez izjeme zvestoba narodu in maternemu jeziku nujna naravna vrлина, zato je vsako zavestno pomilostevanje kjerkoli in kakorkoli nemoralno in za nemško kulturo sramotno dejanje! V tej izjavi in njej sledečih dejanjih vidimo koroški Slovenci ono pravico, ki naj zagotovi tako težko preizkušeni deželi njen mir in duševno blagostanje.

Amnestija v naši državi.

Zvezni prezident Miklas je minuli teden podpisal ukaz, ki pomilošča politične kaznjence. Pomiloščeni so kaznjenci brez razlike političnega mišljenja in sicer oni z desetletno kaznijo brez razlike, s kaznijo od 10 do 20 let vsi oni, ki niso krivi umora ali posebno težkega zločina. Nadalje je pomiloščenih 13 kaznjencev z dosmrtno ječo. Ustavljene so nadalje sodnijske obravnave vsled političnih prestopkov. V zaporih ostane po odredbi samo še 224 političnih kaznjencev, med njimi bivši minister Rintelen.

Dunajska „Reichspost“ pripominja k odredbi med drugim to: Pomiloščenje hoče biti več ko samo izraz varnosti in moči v državi. Pomilostitev hoče nuditi obsojencem zopetno možnost, da računajo s pojasnjenim položajem in se pridružijo domovini. Če se izkažejo pomiloščeni vredni iz-

kazane jim naklonjenosti, potem ne, bo nikdo v državi zamogel obžalovati, da je vlada napram političnim kaznjencem tako velikodušno postopala.

Francoski kmetje svarijo! Po Franciji se širi stavka poljedelskih delavcev. Delavci puščajo delo, ponekod so se celo polastili posestev. Hujskajo jih k uporom komunistični agitatorji. Predsednik zveze francoskih kmetov Dorgère je izjavil, da se bodo kmetje, če vlada ne ustavi grozečega gibanja, branili sami z orožjem v roki. — Tudi stavke industrijskih delavcev so še vedno na dnevnem redu, stavkujoči delavci so ponekod zasedli podjetja. Vlada skuša posredovati, a doslej ni uspela.

Tudi v Bolgariji se pojavlja fašizem. Ministrski peedsednik Kioseivanov se do danes ni mogel odločiti za to, da pripusti skrajne bolgarske desni-

čarje, katere vodi Cankov, do moči, ki jo tirjajo za sodelovanje z vlado. Cankov je dal nato svojim pristašem navodila, naj organizirajo bolgarsko narodno-socialistično stranko, ki bo imela posebne borbene oddelke, sestavljene iz mladih ljudi. Vse pričakuje sedaj povratek kralja Borisa iz Italije in se od njega nadeja uspešnega posredovanja.

Gdansko še vedno vznemirja! Greiserja, predsednika senata svobodnega mesta Gdanskega, so doma njegovi pristaši po njegovem ostrem govoru v Ženevi sprejeli z očitnimi demonstracijami za Nemčijo. Odnosi mestne uprave do komisarija, postavljenega nad mestom po Zvezi narodov, so se še bolj poostri. Kmalu nato je mestna uprava, ki je pretežno hitlerjanska, prepovedala glasilo gdanskih katolikov in katoliška društva podredila strogemu nadzorstvu. Vatikan se je zbog nasilja pritožil. Tudi Poljska z rastočo pozornostjo zasleduje razvoj v Gdanskem. Dosedanji dogodki, ki gredo za priključitvijo mesta k Nemčiji, so njene simpatije napram Nemčiji ohladili.

Pogovor v Londonu. Minuli teden so se sestali v Londonu zastopniki Francije, Belgije in Anglije h pogovoru o bodoči politiki svojih držav. Sklenili so: Vse evropske države naj bi utrjevale mir s splošno preureditvijo, ki naj bi jo sklenile vzajemno vse države. Nič ne bi bilo usodnejšega, kot če bi se Evropa razdelila v dva medsebojno si nasprotujoča tabora. Vlade Francije, Belgije in Anglije bodo delovale na to, da bo čimprej sklican setanek držav lokarnske pogodbe (h kateri spadata tudi Nemčija in Italija).

Japonci in mohamedanizem. Neverjetno zveni, da si pridobiva mohamedanizem med budističnimi Japonci vedno trdnjša tla. Japonci celo sami pospešujejo njegov razvoj v svoji državi, podpirajo mohamedanske šole, dovoljujejo zgradbe mošej in v velikem številu prestopajo k novi veri. V njihovem glavnem mestu se vrši prihodnje leto svetovni kongres islama. Japonci vodi pri tem namen, da zavojujejo s svojim prijateljstvom do muslimanov naklonjenost 270 milijonov azijskih, brez katerih ni poti do nadvlade nad Azijo. Že danes so zahodno-azijske države, kot Arabija, Iran in Afganistan, v ozkih stikih z Japonsko ter ji prostovoljno prepuščajo varstvo azijskih interesov pred Evropo in Ameriko.

V sovjetski Rusiji boj za in proti otroku. V maju t. l. je dala sovjetska vlada na splošno razpravo zakon, ki prepoveduje odpravo spočetega življenja (splave) in urejuje oskrbo otrok. Proti nameravanemu zakonu se je oglasilo na tisoče državljanov. Iz njihovih pisem, ki so jih posneli tudi inozemski listi, je razvidna velika stanovanjska, gospodarska in tudi moralna beda v Rusiji. Zakon pa je obveljal, ker so se sovjetski mogotci vendarle zbal dejstva, da je v zadnjem času število splavov prekosilo število rojstev.

PODLISTEK

Dr. Ivo Česnik:

Črnošolec.

(2. nadaljevanje.)

Zlato solnce je vzšlo in razsvetlilo s svojimi prameni gore in doline. Na hiši so zaplesali prvi žarki. Mati Barba se je zbudila iz trudnih sanj in pogledala skozi okno.

„Jezus! Štefan!“

Skoro omahnila je na posteljo, ko je zagledala sina. Naglo se je oblekla in hitela na vrt.

Štefan je vstal in ji podal roko.

„Štefan, kaj se je zgodilo?“

„Mati, vrnil sem se.“

„Moj Bog, pa vendar nisi —“

„Sem, mati. Izstopil sem. Nisem mogel drugače.“

„Radi one, radi mlinarjeve, o! Sin moj, zakaj si to storil? Ljudje se mi bodo posmehovali in za tabo bodo kazali s prstom. Pojdi nazaj, Štefan, pojdi!“

„Ne morem, mati!“

„Moj Bog, kaj dočakam na stara leta! Vse sva storila zate z rajnim očetom. Od zore do mraka se je trudil in vdeval v šivanko, da je prisluzil zate in zase. In zdaj tako plačuješ?“

Mati Barba se je sesedla na klop in jokala v predpasnik. Štefan je stal pred njo s težkim srcem, potisnil klobuk na oči in krčevito držal palico, da mu ne bi priteklo solze na lica.

„Mati, ne jokajte! Vse bo še dobro. Rad vas imam, kot sem vas imel nekdanj, kot sem vas

„Wir bleiben Windische.“

Pod gornjim naslovom je priobčilo dunajsko nacionalno glasilo „Wr. Neueste Nachrichten“ daljše poročilo iz našega ozemlja. Poročilo se bavi na svoj način z vprašanjem takozvanih nezavednih Slovencev v deželi in ga podpisuje neki F. Kordesch. Podajamo ga v prestavi tudi naši javnosti.

Spoštovane „Wiener Neueste Nachrichten“! Vaš časopis nam je že večkrat pomagal. Spet prosimo za njegovo pomoč. Mi moramo odgovoriti zadnjemu „Koroškemu Slovincu“ pred javnostjo. „Koroški Slovenec“ je pisal... (sledijo opetovano naglašena naše stališče proti slepomišljenju z zavednostjo in nezavednostjo slovenskih vrst na Koroškem. Op. ur.) — Proti temu se moramo braniti. Mi se ne pustimo napraviti za Slovence, za pristaše „Koroškega Slovenca“ in tudi naši otroci ne. Mi ostanemo Windische. In čim bolj je „Koroški Slovenec“ proti nam in nas ima celo na sumu, tem bolj bomo dejali, zakaj nočemo biti Slovenci in kakšen razloček je med Slovenci in nami Windische.

Slovenci se imenujejo predvsem oni, ki so novembra 1918 poklicali k nam Kranjce in Srbe in po katerih volji bi bila morala Koroška pripadati Jugoslaviji. Mi Windische pa smo skupno z Nemci branili Koroško in rešili „krščansko Avstrijo“. Slovenci se imenujejo tisti, ki so bili lepo tihi, ko so v Prevaljah blagoslavljali izdajalski kamen in so govorniki govorili, da pride za Slovence na Koroškem nekoč „dan vstajenja“. Slovenci so tisti, ki so hoteli z denarjem brške posojilnice postaviti spomenik umrlemu Grafenauerju. Mi Windische pravimo: Ne trpimo izdajalskega kamna na Koroškem. Vi veste enako dobro kot mi, da je dobival Grafenauer do svoje smrti denar iz Beograda. Ljubljanski časopisi so o tem sami pisali. Slovenci so tisti, ki pošiljajo svoje otroke na Kranjsko, da se vračajo odtod kot dobri slovenski borci. Mi Windische puščamo naše otroke v naših koroških šolah, ki so tudi tako dobre ko kranjske in naši otroci se učijo se spoznavati z Nemci, s katerimi morajo skupno živeti. Slovenci so tisti, ki berejo Ciril — in Metodov koledar, v katerem stoji zapisano o veliki slovanski družini in o mogočnih bratih na jugu in severu, ki bodo prišli, kot je prorokovano in drugače biti ne more. Tudi ljubljanskega „Slovenca“ berejo, ki je našega zveznega kanclerja Schuschnigga, ministre Dobretsbergerja, Žnidariča in Tauschitzza, gospoda generala Janscho in tudi gospode naše deželne vlade dr. Sucherja, Ferlitscha, Schuschniga in Juvana psoval in žalil z „janičarji“. Mi Windische pravimo: Take knjige in taki hujskaški časopisi delajo proti pomirjenju

imel takrat, ko sem na vašo željo sklenil dati slovo svetu.“

„Štefan, vrni se!“

„Ne morem,“ je odgovoril sin z mehkim, prosečim glasom.

„Vem, zakaj ne moreš. Zarekla ti je, a jaz te rešim. Na božjo pot pojdem, da ti izprosim milosti pri Bogu. Precej jutri se odpravim. Bog me bo uslišal, mora me uslišati. V mlin pa ne hodi, Štefan! Mladi logar Robert zahaja tja.“ Nesreča bo —“

Štefan je vzdihnil in ni odgovoril ničesar.

II.

Norec Gropa je hodil po vasi in pripovedoval novico. Smejali so se mu ljudje začetkoma in ga dražili, potem so postali pozornejši in si jeli šepetati.

„Morda je pa res. Čisto mogoče.“

„Jaz sem vedno rekla, da ne bo nikoli gospod.“

„Tudi meni se je zdelo, da ne bo hotel prav storiti. Glej, glej —“

Tako so govorile ženice, dekleta so pa ugibala, koliko je Štefan zrastel, ali ima še tiste sanjave, modre oči in dolge kodrave lase, vitko postavo in snežnobela lica. Možje so šli na polja in so se pogovarjali o važnih stvareh.

„Črnošolcu se ni zameriti. Točo zna delati, ogenj zagovarjati. Iz črnih bukev se je tega naučil. Za vse zaklade ve in hudobce zna krotiti.“

„Pa jih ne bo, ta že ne, ta Štefan! Po gozdovih in poljih bo lazil in v mlin doli, če bo Mlakar zadovoljen.“

„Vsa pamet bi se mu bila morala izcediti iz možganov, če ga ne zapodi od hiše, brezverca! Le poslušajte me, možje, črnošolec je brezverec.

v deželi in oblast bi jih morala prepovedati, da ne bodo mnogi ljudje mislili, da je njim vse dovoljeno.

To so nekatere razlike med Slovenci in Windische. Mi bi mogli še več reči, vendar naj za danes zadostuje. Prosimo Vaš list, naj ponatisne naše pismo, „Koroški Slovenec“ naj sliši naš odgovor. In vsi ljudje naj ga slišijo. Mi ne bomo nikdar Slovenci, mi ostanemo Windische.

Morda nam bodo Slovenci spet začeli predpisovati slovensko šolo in slovenskega šolskega nadzornika. Mi damo tudi h temu takoj že naš odgovor: Mi nočemo nobene novoslovenske šole in nobenega novoslovenskega šolskega nadzornika; mi hočemo, da ostane šola, kakoršna je, da se morejo naši otroci pravočasno in dobro priučiti nemščine. Slovenci naj se za nas ne zmenijo in naj nas pustijo končno pri miru. To je naša naravna pravica! S koroškim domovinskim pozdravom. F. Kordesch.

DOMAČE NOVICE

Ostanimo pri resnici!

Pliberk, 24. julija t. l.

Ne bi bili pisali o tem, da nas naši neprijatelji ne bi bili izzvali. Tako pa želimo javne razsodbe o pravici.

Na predvečer praznika sv. Cirila in Metoda smo na sporočilo prosvetne centrale, da so kresovi v čast slovanskima apostoloma dovoljeni, nameravali kresovati tudi mi. Pri Božjem Grobu se je na večer 4. julija zbrala velika množica ljudstva, da prisostvuje kresovanju. Med drugimi so došli tudi odborniki blaške občine, posebno pa so bili zastopani fantje. Meneč, da ne bo z ozirom na izrecno dovoljenje varnostnega nadzornika nobenih neprilik, so fantje hoteli zanetiti ogenj, kar se pojavita pred njimi dva orožnika, kažoč odredbo, da so dovoljeni kresovi samo v višini 1000 m in samo v okvirju verske prireditve. Fantje so se sklicevali na dovoljenje varnostnega nadzornika, ki je zamogel dovoliti samo kresove v sicer običajni višini in obliki, beseda je dala besedo, čule so se od orožnikov psovke „Čuš, Serb, Pakaš“, kar je razumljivo izzvalo med navzočim ljudstvom veliko razburjenje. Orožniki so aretirali nato Slovenca Buchwalda ter ga tirali na okrajno sodišče, ki ga je naslednjega dne spet izpustilo.

Toliko dejstva. Od nam nepoznane strani so sprejeli o teh dogodkih poročilo tudi jugoslovanski listi in se v ostrih besedah izrazili proti nastopanju orožnikov, kar je izzvalo v „Freie Stimmen“ obsežno poročilo o „Slovenskih lažnjivih vesteh“. Odklanjamo nestvarne ostrine obeh poročil, dovoljujemo si pa staviti sledeča vprašanja:

Zakaj pa ni ostal v črni šoli? Ker nima vere. Boste videli, če ni res. O, še čudne stvari bomo čuli, možje. Stavim, da se bo zvezal s hudičem, če se že ni.“

„Tega pa menda vsaj ne stori. Predobro mater ima, ki moli zanj dan in noč.“

„E, vrag dela včasih posebne komedije. Ali ne veste, kako je požrla nekoč voda gori v mlaki voz, voli in voznika, ker se je le-ta zapisal hudirju. Mož ni hotel iti radovoljno v pekel, pa ga je vrag prekanil, ko je bil vinjen.“

„Če je bil vinjen, ga je lahko prekanil. Saj pijanca vodi za nos vsak otrok, pa ga ne bi vrag!“ je smeje odgovoril mlad kmet.

„Kaj ti veš, ki si se komaj predpustom oženil.“

Norec Gropa tisti dan ni šel v dnino, tudi doma se mu ni ljubilo plesti košev in bičevja ne brezovih metel iz brezja. Hotel je, da vedo vsi za črnošolčevo vrnitev, da vesta tudi Mlakar in Robert. Boječe se je priplazil do mlina, ker je imel pred starim Primožem velik strah. Gosposka ga je postavila za župana, njegova beseda je bila vplivna, njegova roka mogočna.

— Oblast ima in lahko me utakne v luknjo. Zato je treba biti ponižen. Izvedeti pa mora. Tako rad imam Cilko, a ona me ne mara, ker sem grd in ubog. Da mi kruha, lepo govori z menoj, a vzame me ne, nikoli, ker škilim in sem suh, dolg in neroden. Štefan jo ima rad, Robert tudi. Le naj se kavsata zanjo, jaz se bom pa smejal. Haha!

Bogati Mlakar je stal pred mlinom in si gladil sivo brado, Cilka je prilivala na vrtu rožam, kolesa so se vrtela v velikih kolobarjih, pajkliji so šklepetali, stope so tolkle s težkimi beti, žaga je drsala s svojim enakomernim, tankim glasom.

(Dalje sledi.)

1. Ali niso bili dovoljeni tudi letos na čast sv. Cirilu in Metodu kresovi, kot so sicer med koroškimi Slovenci običajni?

2. Kje so dokazi, da je bila pri Božjem Grobu s kresovanjem nameravana katerakoli demonstracija?

3. Ali so za orožništvo dovoljena izzivanja ljudstva s psovki „Čuš, Serb, Pakaš v državi, ki velja kot pravična“?

Baje se bo z zadevo bavila sodnija. Nam je prav in samo želimo, da pojasni celotno ozadje žalostnega dogodka, ki še danes vznemirja ves okraj in vse ljudstvo.

„Mutec Osojski.“ poljski kralj Boleslav V., je umrl leta 1279 v Osojah in je pokopan na osojskem pokopališču. Ni bil rojen pod srečno zvezdo. Mongoli so trgali njegovo kraljestvo, njegovi plemenitaši mu zavidali kraljevsko čast, v svoji nagli jezi je nekoč umoril duhovnika pred oltarjem, nakar ga je papež izobčil iz Cerkve. Peš se je kralj podal v Rim prosit odpuščanja in ga dosegel. Naložil si je nato sam kazen, da bo molčal do groba, vstopil je na povratku iz Rima v osojski samostan in tam živel kot mutasti oče Tenho. Na smrtni postelji šele je povedal svoje ime. V krasni baladi je ovekovečil usodo nesrečnega kralja naš pesnik Anton Aškerc v pesni „Mutec Osojski“. Doslej je kralj-meniš počival v osojski grobnici, sedaj pa ga namerava poljska vlada prepeljati v Varšavo in pokopati v grobnici poljskih kraljev. Po osemstopenetdesetih letih torej bo počival oče Tenho — Boleslav, kralj poljski — v svoji domači zemlji.

Čuvajte svoj list! Sprejeli smo: V naši vasi P. je že dalje časa na delu nek nestrpnež, ki si je nadel nalogo, da zmanjša število naročnikov našega slovenskega lista. Od časa do časa se pojavlja v tej ali oni družini, vedno spet napeljuje v gostilnah pogovor na to, da domovinska fronta naročnikov „Koroškega Slovenca“ ne smatra za zanesljive državljane in bodo zbog tega morali utrpeti marsikako škodo. Besedam z očitnim namenom ljudje ne nasedajo. — Dostavljamo: Naši naročniki naj nam o takih in sličnih pojavih narodne nestrpnosti nujno poročajo, da ukrenemo potrebne korake. „Koroški Slovenec“ bodi našemu ljudstvu sveta lastnina, katero hočemo z vsemi sredstvi čuvati in braniti. Najboljša obramba pa je: Pridobivajte mu novih naročnikov! V vsako hišo na južnem Koroškem „Koroškega Slovenca“, bodi parola!

Tinje. (30letni duhovniški jubilej mil. prošta A. Benetka.) Minulo nedeljo je tinjska fara proslavila 30letnico duhovniškega posvečenja svojega dušnega pastirja. Na jubilejni dan je slavljenca pričakovala pred cerkvijo velika množica faranov, v ospredju šolski otroci. Cerkveni pevci so odpeli pozdravno pesem, nakar je deklamirala ljubka šolarica prisrčen pozdrav, preč. g. kaplan Holmar pa je govoril v imenu faranov iskrene čestitke in prošnjo, naj bi oče-jubilant ostal v Tinjah še preko svoje zlate sv. maše. Za kaplanom so istotako izrazili čestitke zastopniki oblasti in šole. V cerkvi se je vršila potem potifikalna sv. maša, med katero je pridigal sloveči pridigar preč. g. župnik Trabesinger iz Šmarjete o srečni fari, ki ji pastiruje ljudomili in skrbni duhovnik, kot jih le malo premore naša Koroška. Slavljencu so podarili farani krasno vezano cerkveno preprogo, delo č. šentrupertskih sester, in krasno vezenino za prižnico, ki so jo izdelale tinjske matere in žene. Do srca ganjen se je mil. prošt zahvalil za vse dokaze hvaležnosti in ljubezni.

Radiše. Tudi pri nas smo slovesno obhajali drugo obletnico smrti kanclerja dr. Dollfussa. V soboto ob 6. uri zjutraj se je vršila za blagopokojnim zadušnica z opravilom. Sv. daritve se je med drugimi udeležilo zastopstvo šole. Začudili pa smo se, da se je ni udeležil niti vodja domovinske fronte niti naš župan. Pri tem smo se spomnili besed g. okrajnega glavarja, ki je o priliki volitev župana izjavil: Es gibt nunmehr keine Sozialdemokraten, keinen Landbund und auch keine Slowenen mehr. Udeležba pri maši zadušnici priča, da vendarle obstojajo še neke razlike in pomisleki, ki jih bo treba čimprej razčistiti v blagor občini in deželi.

Vovbre. (To in ono.) Zelo poredko se oglasimo, čeravno imamo vedno dovolj novic. Koncem maja so nas posetili gostje iz Kranjske gore. Pod vodstvom našega rojaka Planteva Lojza so peli pri šmarnicah nabožne in nato pred cerkvijo več koroških narodnih pesmi. Njihovo petje je tako uga-

jalo, da so ljudje jokali. Vendar nekomu slovensko petje ni bilo povšeči in se je obregnil ob pevce v „Freie Stimmen“. Nas ta protest ni dalje razburjal, ker je bil kvečjemu izraz narodne nestrpnosti, za katero je med nami vedno manj prostora. — Na pobudo neke bivše Ljubljancanke je bila pred dobrim letom v naši cerkvi uvedena nemška pridiga enkrat na mesec. Nimamo nič proti temu, vendar bi iskreno želeli, da bi pridigo obiskavali oni, ki so jo želeli. — Pomladi je bil izvoljen za župana bivši dolgoletni župan Rabič Alojz, posestnik pd. Močnik na Dobrovi. Prav vestno vodi občino in splošno smo z njim zadovoljni. — Napečnik Jurij je prodal lepo Pušnikovo kmetijo nekemu Süssu iz Čehoslovaške. Novi posestnik je hišno ime nato prekrstil v „Imenhoi“. Torej tudi napredek? — 19. t. m. se je smrtno ponesrečil dninar Bluder Florijan. Pri nakladanju snopov se je zvrnil voz nanj in žrd mu je zdrobila tilnik. Bil je na mestu mrtev. N. v. p. m.

Ledenice in okolica. Sredi julija smo dobili v Gornjih Brovlih svojo mesnico. Odprl jo je komaj 26letni podjetni Edi Warum, pd. Fridlov, posestnik velike kmetije. Opremil jo je z vsemi stroji ter postavil poleg nje moderno ledenico. Tako imajo Ledence končno svojo ledenico. — Pekarski mojster Erat iz Št. Jakoba v Rožu zida v vasi novo pekarijo. — Tudi tujcev je precej, seve težijo bolj proti Baškemu jezeru. Pri Borovcu v pečniški fari jih imajo nad 100. — Še eno naj vam pišemo iz Loč! Na obletnico smrti soproge g. nadučitelja Aichholcérja je prihitel iz Ljubljane stric pokojne prevzv. knezoškof dr. Rožman. Lani je bil na pogreb zadržan, pa je prišel visoki rojak k obletnici. Udeležba pri sv. maši je bila izredno velika.

† prošt Volbenk Serajnik. V Dravogradu je dne 16. t. m. po daljšem bolehanju umrl infulirani prošt Volbenk Serajnik, dekan dravogradske dekanije v lavantinski škofiji. Rajni prošt je bil rodom Korošec iz slovenske korenine Serajnikov. Zibelka mu je tekla v Porečah na Vrbskem jezeru. Ni maral kot mlad duhovnik po velikih župnijah Roža in Podjune, rad pa je služboval ob narodni meji. Bil je dalje časa župnik v Št. Lipšu pri Mostiču, pozneje pa se preselil v Dravograd. Tu je kot generalni vikar branil pravice cerkve v razburkanih prilikah razsula monarhije in vojaških pohodov. Njemu se imamo tudi zahvaliti, da je dobila Višarska Mati božja zavetišče pred italijanskimi topovi, vso vojno dobo je dragocena svetinja prebila pri sv. Križu nad Dravogradom. Naj naš blagi rojak-duhovnik mirno počiva v posvečeni slovenski zemlji!

Drobiž. Prevzv. knezoškof dr. Heftner, ki se nahaja v elizabetinskem samostanu, bo v kratkem okreval. Med boleznijo ga je obiskal prezident Miklas. — General kapuc. reda o. Vigilij de Valstagna je obiskal celovške očete kapucine. S seboj je nosil križ sv. Lavrencija, kateremu pripisujejo zmago nad Turki leta 1600. — Atentator na jug. min. predsednika Stojadinoviča, Arnavtovič, je bil obsojen na 15 let zopora. — Celovško in boroveljsko elektrarno nameravajo združiti, kar bo v korist obema podjetjima. — V cerkvi sv. Joba pri Branci je neznanec odnesel svetniški kip, ki je h krati služil za cerkveno puščico. — Ženo mizarja Klavora pri Krivi Vrbi je pičil sršen in je umrla na srčni kapi. — V Podgori je umrl znani poštar in gostilničar Jožef Janz. — Pet šolarik iz Gorij na Zili je tekmovalo za nagrado neke dunajske tekstilne tovarne in dobilo prvo darilo za svoje ročno delo. — 27letni Rudolf Stermitz iz Prevalj je bil vsled tatvine divjačine obsojen na 2 meseca zopora. — Na takozv. Ofnerjevi planini na zgornjekoroški Malnici je bil v samotni koči umorjen planšar Fercher. Teden navrh so prijeli kajžlarja, ki je osumljen umora. — V Meli na zg. Koroškem sta utonila 12- in 13letna brata Zechner. — 13. avgusta se prične v Celovcu jesenski obrtni sejm.

NAŠA PROSVETA

Tretja naša naloga.

Prosvetno delo naših izobraževalnih društev temelji na krščanstvu, smo dejali v prvem in drugem članku našega kotička. Živa katoliška zavest in krščanski pogled na življenje in njega paragrafe sta korenini, iz katerih morarasti mogočno drevo naše narodne, slovenske prosvete. V prvo hočemo skrbeti za zdravo in odporno korenino, izrjavati okoli nje osat in plevel in dobro gnojiti

in rahljati njeno zemljo. Potem bomo lahko gojili in negovali silno drevo slovenskega naroda na Koroškem.

Danes postavimo na prvo mesto besedo: Nam koroškim Slovencem je treba močne slovenske narodne zavesti. Ne smemo svojega naroda ljubiti s solzavostjo in ne s slepo strastjo, marveč z spoštovanja in žrtev polno ljubeznijo, ki veže otroka z materjo ali kmeta z njegovo grudo. Naša narodna ljubezen mora biti dejavna. Ne toliko v besedah je ne izkazujemo, kot v spoštovanju vsega slovenskega in v žrtvah zanj. **Kdor o narodu samo govori, a zanj ničesar ne žrtvuje, je hinavec in lažnik.** Podoben je slabo vzgojenemu otroku, ki hlina materi ljubezen, a jo s svojo brezbriznostjo, sebičnostjo in neposlušnostjo venomer žali. Dobra narodna zavest in ljubezen je v veliki meri zadeva dobre, dolgotrajne vzgoje. Društvo je eden vzgojiteljev slovenskega ljudstva, naj ne bi bilo nikdar med njegovimi zvoditelji!

Lahko je biti ponosen na svoj narod in lahko ga je ljubiti, če poznaš njegovo bogastvo in lepoto. Vsak narod ima svojo zakladnico, v kateri si je tekom svoje zgodovine nakopičil neizmerne bogastva. Tudi slovenski narod ima zakladnico, polno dragocenih biserjev in draguljev. Naš materni slovenski jezik je dragocen rubin, izkristalovan in izbrušen v tisočletju narodne zgodovine. V soncu se razžari in še v noči izžareva skrivnostno-rudeč ogenj. Naša slovenska melodija je lepa ko demant, v njej se v tisočletih barvah preliva žarki lepote, ki jih je uzrl narod v stoletju svojega življenja. Naša slovenska narodna noša je dragulj, ki krasi in diči vso okolico in katerega blesk začara sleherni oko. Naša slovenska zemlja, prepojena s potom in krvjo svojih otrok, je s svojim zelenjem in divjino, jezeri in planino že sama zase okrask, ki mora zadiviti vsakogar za lepoto vnetega. Še je nebroj drugih dragocenosti v naši zakladnici: slovenska knjiga, slovenska slika, slovenski kip, slovenska zgodovina, sadovi tisočletne marljivosti slovenskega kmeta in obrtnika. Med najdražjimi kamni naše zakladnice pa je čisti in značajni slovenski človek, katerega srce gori za vse dobro in blago na zemlji in nad njo.

Prosvetaši! Čujte danes našo slovensko besedo: **Dvignite v svojih društvih zakladnico slovenskega duha in pridnih naših rok!** Očistite jo, obrišite prah z biserov in kamnov, brusite dragulje, da se zasvetijo v vsej svoji lepoti in se bodo v njih v tisočletih barvah lomili žarki zlatega sonca! Ne zametujte zaklada, ne dopuščajte, da bi ga kedo omadeževal, skrunil ali blatil! Zavračajte vsakogar, ki bi se rad v temni noči prikradel v zakladnico in bi se hotel polastiti njenega bogastva!

Prosvetaši! Vojaki ste v črni vojski kralja Matjaža, stražarji slovenske narodne kulture na Koroškem! Vršite dobro in skrbno svojo veliko dolžnost, da bo nekoč lahak Vaš zagovor pred zgodovino in pred Vašim Stvarnikom! r.

GOSPODARSKI VESTNIK

Sadje — vsakdanja hrana.

Naslednja razmotrivanja bi spadala bolj v zdravniški vestnik, da bi dosegla učinek, ki ga jim želimo. Kaj je sadje človeku? Sadje je najboljša medicina, je prvovrstno živilo, je poceni vsakdanji kruh. Zato velja pravilo: zdravi se s sadjem, uživaj sadje, jej več sadja!

Važen je v sadju predvsem sadni sladkor, ki je raztopljen v sadnem soku. Je izmed vseh sladkorjev najlažje prebavljiv in zato prijat telesnemu ustroju. Druga važna sestavina sadja so rudniške snovi (natrij, kalij, apno, magnezija, železo i. dr.), ki so nujno potrebne za izdatnost prehrane. Mati narava je v skrbi za svoj rod s pomočjo sončnih žarkov združila v neznatnem jabolku ali hruški ali češplji toliko telesu nujno potrebnih tvarin, kot jih ne zamore cela moderna apoteka.

Najboljše sadje je surovo, presno. Kajti to ima v sebi vse snovi. Kuhano ali pečeno ali posušeno sadje ni več tako izdatno, četudi je za zimo in vigred enako potrebno in zdravo. Sadje bi morala biti sploh vsakdanja hrana za vse sloje skozi vse leto. Sedaj to ni težko, ker dozoreva od junija dalje razno sadje. Ob nekotiki skrbi pa imamo sadje (jabolka) tja v drugo jesen v svežem stanju, če z njim le količkaj previdno in pametno ravnamo.

Imovitejši sloji in mestno prebivalstvo znajo ceniti važnost sadja bolj kot kmečko prebivalstvo. Mi pridelamo doma dovolj sadja, použijemo pa ga razmerno malo. Nekaj ga prodamo, večino pa stisnemo v mošt za domačo pijačo. Manjka nam urejene uporabe sadja v domačem gospodinjstvu. Od ranega poletja, ko se začnejo črešnje, pa tja do pozne jeseni, ko so pospravljena zadnja jabolka, bi morali gledati na to, da imamo za dom vedno na razpolago sadja dovolj. Posebno važno pa je sadje za prehrano otrok in že dejstvo, da otroci najrajši stikajo za sadjem, je namigljaj narave, kako naj ravnamo mi starejši.

Pri uživanju surovega sadja se ravnajmo po sledečih pravilih: 1. Jejmo kolikor mogoče surovo sadje in sicer s kožico vred. 2. Jejmo samo zrelo sadje, ker draži nezrelo prebavila in je škodljivo. Pred jedjo opirajmo sadje s čisto vodo ali ga vsaj dobro obrišimo. 3. Jejmo sadje kadar koli. Najbolj tekne zjutraj na prazen želodec in pred obedom. Sadje moramo končno dobro zvečiti, da pride do polne veljave. Po sadju ne pijmo sveže vode.

Žitna rja. Ponekod se je na njivah letos pojavila žitna rja. Na listih in steblih so bili vidni rumenkasto-rjavi madeži, zrnje je bilo pomanjkljivo. Kako zatremo to nevarno bolezen, ki je skvarila na njivah že toliko žita? Najprej moramo vedeti, da se prenašajo glivice te bolezni s češminovega grmičevja in pirnice. Ubranimo žito pred njimi le, če izbiramo za setev zdravo, težko in dobro kalivo seme, ki ga sejemo enakomerno globoko. Pšenici gnojimo z fosfatnimi gnojili in štedimo z dušikovimi in kalijevimi. Ozimno pšenico sejemo pozno, jaro spet prej in se izogibljemo češminovega grmičevja. Od rje napadeno slamo sežgemo, da pri prihodnjem gnojenju ne prenesemo glivic spet na polje.

Kako ravnamo s težko ilovnatno zemljo? Zanj je treba pridnih rok in zadosti gnoja. To zemljo je treba rahljati in zračiti, da pride zrak h koreninam. V jeseni jo dobro preorajmo, pustimo čez zimo v kepah, spomladi pa zdrobimo in zrahljajmo. Orati jo moramo suho. Pomanjkanje hranilnih snovi v ilovnati zemlji popravimo z obilnim gnojem. Posebno priporočljivo je trosenje apna, ki omeji škodljivost kislin, ki se pripravljajo v ilovici in zavirajo rastlinski razvoj.

Kedaj kopljemo krompir? Nikar v času, ko je krompirjevica še zelena. Počakati moramo, da listje porumeni. Dokler je še zeleno, rastlina pod zemljo še vedno nabira hranilne snovi. Dotlej se gomolji redijo in dobivajo na teži. Ko gomolje lahko odstranimo od veze in je listje porumenelo, je pravi čas za izkopavanje krompirja.

Česar ne vemo o krompirju. Krompir ni samo dobra hrana, marveč tudi važno čistilno sredstvo. Odpadke in olupke surovega krompirja zrežemo na koščke ter jih denemo v vodo, s katero peremo kozarce, steklenice in drugo steklenino, ki postane na ta način prav čista. Enako čistimo pločevinasto posodo in kuhinjsko orodje. Z razrezanim krompirjem čistimo nože in vilice, s krompirjem peremo volneno obleko, vezenine. Za slednje nastrgamo neolupljen krompir in ga damo v mlačno vodo, v kateri potem lahko peremo brez mila, nakar oplaknemo v čisti vodi, kateri smo dodali nekoliko kisa.

Lipov čaj. Čudno, da se ta prastara medicina spet uveljavlja v našem domačem gospodinjstvu. Lipov čaj je med vsemi čaji menda najprijetnejši in najboljši. Rahilo na pot žene in živce miri. Posebno dober je z medom, ohranja zdravje, daljša življenje in miri živčevje. Naše ženstvo bi moralo vedeti, da je lipov čaj priznано lepotilno sredstvo. Kdor ga redno pije, ima čisto, mehko polt. Dobro zdravilo je za bolezen grla in žlez, pri kozah, škrlatinki, nahodu, trganja in protinu. Ponekod ga pijejo z mlekom.

Hipoteke, glaseče na zlate šilinge, se po novem zakonu lahko spremenijo v hipoteke z navadnimi šilingi. Zato je potrebno uradno potrdilo, da sta

s spremenitvijo zadovoljna upnik in dolžnik. Prisiliti upnika h temu ni mogoče. Potrdilo se predloži zemljiškemu uradu s prošnjo, nakar se v zemljiški knjigi izvede brez posebnih stroškov imenovana sprememba.

Beljaški trg minulega petka. Karfijol 1.20, repa 50, pesa 40, kumare 40, solata v glavicah 10, grah, neizluščen 60, fižol, neizluščen 40, čebula 50, česen 1.60, paradižniki 1.20, špinača 80, buče 20, redkev 10, hren 2.00, peteršilj 60, špargeljni 2.00, krompir 25, gobe 80, namizna jabolka 2.00, goveje meso 2.00—3.20, telečje meso 2.20—3.20, svinjsko meso 2.40—3.20, prekajeno 3.40, orehi 1.20, ringlote 1.20, marelice 1.60, breskve 1.80, suhe hruške 1.40, suha jabolka 1.40, jagode 1.40, borovnice 30, maline 80, brusnice 60, čajno maslo 4.40, sirovo maslo 3.20, strd 4.80, pitane kokoši 2.80, kapuni 5.00, stare kokoši 2.80, race 3.20, gosi 3.20, jajca 13, postrvi 6.00 S za kg.

ZANIMIVOSTI

Jugoslavija v številkah.

Jugoslavija bo štela leta 1960 nad 20 milijonov ljudi, ker narašča število prebivalcev letno za 200.000 duš. Leta 1921 je imela Jugoslavija okroglo 12, leta 1931 pa 14 milijonov prebivalcev. Na kmetih živi 11 milijonov ljudi, komaj petino vseh državljanov tvorijo meščani. Jugoslavija ima 163 gimnazij s skupno 83.000 dijaki, 35 kmetijskih šol, 8 strokovnih tehničnih šol in 19 bogoslovij. Leta 1933 je bilo obdelane zemlje več kot 14 milijonov hektarjev. Leta 1920 je Jugoslavija pridelala okrog 11 milijonov, leta 1933 pa že 26 milijonov metrskihstotov pšenice. Kmetov, ki plačajo zemljiški davek, je okoli 4.500.000. Več kot 400.000 ne plača zemljiškega davka, ker ne izkazujejo nobenega katastrskega dohodka. Nad 78 odstotkov posetnikov ima komaj nekaj več ko dva hektarja zemlje.

Osem tisoč italijanskih grobov v Abesiniji. Na vrhu abesinske gore Amba Aladži so Italijani začeli graditi veliko pokopališče, koder bodo položili h počitku ostanke 8000 padlih italijanskih vojakov. Stroški gradnje bodo znašali okroglo 10 milijonov lir. Grobove bodo pokrili z bronastimi ploščami, nagrobne plošče bodo okrasili s čeladami, puškami in fašističnimi znaki. V pokopališču bo zgrajena tudi spominska cerkev, na sto metrov visokem stolpu pa bo gorela večna luč. Delo menijo dokončati v sedmih mesecih.

Dolina egipčanskih kraljev. Starinoslovci dvigajo v Egiptu vedno nove zaklade iz grobov nekdanjih egipčanskih kraljev. Nedavno je nek egipčanski univerzitetni profesor odkril nov grob nekega kraljevskega nadpisarja, ki je živel 3200 let pred Kristusom. Truplo je zavito v zlate prte, na glavi nosi zlato krono, okoli vratu pa dragocen okrask. Obenem so našli v grobu mnogo posode iz čistega zlata. Bogastvo, ki so ga odkrili, je tako bajno, da so odkritje skrivali kot tajnost dotlej, da so shranili zaklade v kairškem muzeju.

Opice stražijo banke. V azijski državi Siam so dodelili opicam važne službe. Dodelili so jih v bankah kot pomočnice blagajnikom. V državi je namreč v prometu samo kovani denar. Med pristnim kroži seve tudi mnogo ponarejenega. Opice sedijo poleg blagajnikov, ki jim izročajo novce, da vje ugriznejo in tako ugotovijo, če so pristni. Če se na novcu vidijo opičji zobje, je ponarejen. V glavnem siamskem mestu služi nad 2000 opic, ki jih vodijo s posebnimi imeni v seznamu nastavlencev ter jim izplačujejo tudi mesečno razmerno visok zaslužek. Držijo jih, ker ugriznejo v trdo kovino z lahkoto, kakor človek v jabolko.

Najdražji in najdaljši most so ravnokar dogradili v Ameriki. Nahaja se ob robu mesta New-York ter povezuje tri polotoke. V resnici je ta most nekako omrežje mostov na suhem in v vodah, ki merijo v dolžini 40 km. Skupni gradbeni stroški so znašali nič manj ko 60 milijonov dolarjev. Za kritje ogromne svote pobirajo sedaj na vseh mostovih precejšnjo „muto“. Kaj se je prikazalo: prebivalci mesta New-York se začenjajo sedaj seliti preko mostov na vzhod in zahod, kjer je na razpolago dovolj zemlje, dočim je v mestu primanjkuje ter zato plačujejo zanjo naravnost bajne svote.

Jezero napoveduje potrese. V neki globeli Šarplanine v Jugoslaviji se nahaja neznan jezero,

ki postaja vedno znamenitejša. V gotovih časih se pojavijo na njem valovi, površje se peni in iz globin se dviga gosta para. Pol ure po takem pojavu se redno pojavi potres kjerkoli na zemeljski obli. Niti najboljše potresne opazovalnice niso tako točne kot je to malo jezerce. Sedaj se bavijo znanstveniki z mislijo, da bi potresne znake na površju malega jezera javljali vsemu svetu, opozarjajoč prebivalce na predstoječo katastrofo. Odkod ta čudovita lastnost jezera, doslej še niso dognali.

Ameriški nebotičniki imajo tudi svoje neugodnosti. Stanovati v njih ni za vse ljudi prijetno. Zakaj? Že večkrat so opazovali, da se voda v kopalnicah ziblje in sicer tembolj, čim višje se kopalnica nahaja. V štiridesetem nadstropju je kopajočim ljudem, kot bi se nahajali na kaki ladji. Loti se jih navadno morska bolezen. Ugotovili so, da se nebotičniki v času silnih viharjev majejo, ponekod tako silno, da se majejo lestanci po sobah in slike na stenah. To dejstvo ustvarja v prebivalcih nebotičnikov seve neprijetno razpoloženje in bojazen, da se nekoč znajdejo pod razvalinami.

Srečni otok. Vzhodno od Nove Zelandije leži otok Whairikauri. Tam daje narava vse, kar rabi človek za življenje, v izobilju. Vsega je dovolj, banan, kokosovih orehov, rib, divjih labodov in še drugih živali. Sredi otoka se nahaja jezero, ki je s kanalom zvezano z morjem. Ta kanal se večkrat zamaši in edino delo otočanov je, da primejo vsako tretje leto za lopato in kanal očistijo. Otok pa je neznanega obsega in preživlja komaj 500 ljudi.

Tanki, moderno orožje. V abesinsko-italijanski vojni so odločili tanki in letala. Naloga tankov je, da prenesejo strojnice, puške in druge vojne potrebščine čim bližje k sovražniku in pri tem žrtvujejo čim manj človeških žrtev. Izza svetovne vojne je znano, koliko zmedo so napravili francoski tanki v nemški armadi. Cel roj tankov je predril fronto, iz jeklenih oklopov se je vsula na nemške vojake toča krogelj iz neposredne bližine. Kot velikanske želve so preplezali vsak hrib in vsak jarek in s strašnim ropotom udirali sredi sovražnikovih vrst. Danes poznajo to nevarno moderno orožje že vse države. V naši Avstriji so v uporabi mali tanki za dve osebi, ki drvi s silo 43 konjskih sil in poderejo tudi največjo oviro. Nameravajo jih še izpopolniti, da bodo drseli tudi po snegu in močvirju.

Sredstvo proti slabemu spanju. Mnogi ne morejo spati. Na tem trpijo živci in gine veselje do dela. Zdravniki še danes iščejo zdravilo proti nespečnosti in slabemu spanju. V Angliji priporočajo trenutno tole medicino: Vzemi pred spanjem dve jajci in ju popij. Čez par dni bo slabega spanja konec. Kmalu bo zadostovalo, da použiješ tedensko par sirovih jajc. Morda je to sredstvo uspešno, ker je znano, da so jajca zelo redilna in utrjujejo živčevje, v želodcu ali živcih pa je običajno vzrok nespečnosti.

Največji sod v Evropi se nahaja v Novem Sadu v Jugoslaviji. Drži 950 hektolitrov, kar je okroglo 10 vagonov prostornine. Sod stoji v kleti trgovca Sime Rajnera in je nad 5 metrov visok in nad 5 metrov širok.

No, bistrournježi! Potuhtajte našo uganko! Ko bi nas koroških Slovencev bilo dvakrat toliko, kot nas je, in še 20.000 duš, bi nas bilo ravno toliko čez 160.000 duš, kolikor nad danes manjka do 160.000 duš. Koliko torej nas je na Koroškem? (Ne bistrournnim povemo prihodnjič mi.)

Pogrontal ga je. Stari Šoštar v G. je hotel dobiti brezplačen zdravniški nasvet in je zvito vprašal mimooidočega zdravnika: „Kaj naredite, gospod doktor, če se prehladite?“ — „Če že ne kašljam, pa vsaj kiham!“

Mačkam se godi dobro v mestu Trapecunt ob Črnem morju. Vzrok je nenavadna razmnožitev miši in podgan. Mestna oblast se trudi na vse načine, da odpravi požrešne in nadležne glodavce, poskušala je s strupi in zanjkami, a proti usiljivim gostom ni uspela. Končno so jo mestni očetje pogrontali. V posebni odredbi so objavili, da mora imeti vsaka hiša vsaj štiri mačke „v službi“. Odredba je imela za posledico, da je cena mačkam nenadoma poskočila in se je razvila živahna „mačja trgovina“. Hudomušneži lovijo ponoči mačke na vrtovih in jih podnevi prodajajo meščanom za drag denar.

Hlapec, 16—17 let star, za hlevska in poljska dela ter vožnjo mleka se takoj sprejme. Oglasiti se je pri „Kmečki zvezi“.